

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

41402/903. — VII. sz.

Keresk. m. kir. miniszter. — Posta- és távirda-vezérigazgatóság.
(A Posta- és Távirda-Rendeletek tára számára.)

Halak és rákok postai szállítása.

1. A halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. 18. §-a értelmében a halászat nyílt vizekben, az alább felsorolt halfajokra nézve a következő tilalmi időszakok alatt tiltva van. és pedig:

Április 1-től június 15-ig tilalom alá esik: Fajtok (tok), fogassüllő, kecsége, kősüllő (tótsüllő), márna, sőreg, szintok, tetemestok (szükhal) és viza.

Április 1-től július 15-ig: ponty (potyka, pozsár).

Szeptember 15-től január 31-ig: lazac és pisztráng.

Márczius 1-től április 30-ig: lepényhal (pérhal).

Márczius 1-től május 31-ig: galócza.

2. Az idézett törvénycikk 21. §-a értelmében, rákot április 1-től május 15-ig tilos fogni.

3. Az 1888. évi XIX. t.-cz. 27. §-a szerint olyan halakat, melyeknek fogása a jelzett időszakokban tilalom alá esik, a tilalmi időszak alatt, úgyszintén a rákokat a 2. pontban jelzett időben áruba bocsátani, vagy szállítani, csak a hivatkozott t.-cz. 28. §-ában megállapított feltételek alatt szabad.

4. Az 1888. évi XIX. t.-cz. 28. §-a szerint, a ki a tilalmi idő beállta előtt fogott vagy zárt vizekből származó halakat vagy rákokat, a tilalmi idő alatt szállít vagy elad, tartozik származásukat s a befogatási időt, minden egyes esetben a község előljáróságától kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

5. Ehhez képest utasítom a kir. posta- és távirda-hivatalokat, hogy halakat az egyes halfajokra megállapított tilalmi időben, valamint rákokat a jelzett tilalmi idő alatt postaszállításra csak az esetben vegyék fel, ha azok az 1888. XIX. t.-cz. 28. §-a értelmében az illetékes hatóság (a székesfővárosban a kerületi előljáró, városokban a polgármester, községekben a községi előljáró) bizonyítványával fel vannak szerelve, a melyben igazoltatik, hogy azok a tilalmi idő beállta előtt fogottak, vagy pedig — a halászat és rákfogás tekintetében — tilalom alá nem eső zárt vizekből származnak.

A szállítási bizonyítvány a küldemény felvételénél a hely és kelti bélyegzővel lebélyegezendő, a szállítólevél erre kijelölt helyén feljegyzendő s a szállítólevélhez tűzve továbbítandó.

Azon körülményt, hogy a küldeményhez szállítási bizonyítvány adatott, a felvevőkönyv, illetve raktárkönyv jegyzet rovatába fel kell jegyezni.

A kézbesítés után, a szállítási bizonyítványt a szállítólevélhez tűzve a kézbesítő posta- és távirdahivatal őrizze meg.

Minthogy a felvevő posta- és távirdahivatal felelős azért, hogy a tilalmi időben szállított hal-, illetve rákküldemény hatósági bizonyítvány alapján vétetetett fel, az ily küldemény útközben akadálytalanul továbbítandó.

6. A kir. posta- és távirdahivatalok a fentebbi 1., illetve 2. pontban jelzett tilalmi időben feladni szándékkolt hal-, illetve rákküldeményeket az esetben, ha azok szabad szállítása hatósági bizonyítvánnyal nem igazolható, utasítsák vissza s az esetről az illetékes helyhatóságot (a székesfővárosban a kerületi előljáróságot, városokban a polgármestert, községekben a főszolgabíró)

multból eredő megszokásból, részint tudatlansággal párosult önzésből hallani sem akar a halfogásnak az ivás idején való szüneteltetésről, sőt ezt az időt akarja leginkább kihasználni, mert ilyenkor legkönnyebb a halat fogni. Zsákmányuk értékesítésének sem állja útját semmi, mert bizony ritka az a hatóság, a melyik az orvokat a halfogásban vagy a tiltott áru értékesítésében megakadályozná, avagy velök a törvény szigorát éreztetné. Nagyon sok jogos érdek szenved emiatt, a mit látva, sőt érezve, nem csoda, ha a jobbjézésük és tanult halászok hite, bizalma meginog s a törvény rendelkezéseit tisztelni feleslegesnek tartják. Egyrésről az orvhalászok jogtalan versenye, másrésről az a tudat, hogy mert a halászat természeténél fogva nehezen ellenőrizhető foglalkozás, könnyen meggyőződésé érleli azt a téves hitet, hogy kimélni nemcsak nem érdemes, de kárára van az iparoshalásznak s így a törvény alapjában ok nélküli korláta a halászati iparnak. Ebben gyökerezik aztán annak az oka, hogy még ma is, a kövizeken üzött halászatban a legtöbb ember olyan foglalkozást lát, a melyiknek egyedüli célja az, mentől könnyebben mentől több halat fogni.

El kell ismerni, hogy eme törekvések nem jogosulatlanok, mert hiszen a halászati iparban a halfogásra esik az üzemi kiadások oroszlan-része s következőképpen az az üzemi kiadások csökkentését is jelenti. Sőt gazdasági szempontból sem kifogásolható a fogyasztásra érett halnak a kihalásása, mert elvégre az okszerű halasgazdaságnak is az a célja, hogy birtokba vegyünk a víznek termékét képező halat. Senki-nek semmi kifogása nem lehet az ellen, hogy a halászok a fogyasztásra érett halakat fogdossák, csak a piacravalókat ne bántásák. Sajnos, sok ember önzése ma odáig terjed, hogy olyan eszközöket használ tudatosan, a melyikkel egy-két ehető halért ezerszámmra semmisíti meg az ivadékat is. Ez az eljárás a közvagyonnal üzött legdurvább visszaélés, a melyet tovább tűrni nem szabad.

Mindenekelőtt véget kell vetni a kihágási eseteknél észlelhető lanyha és erélytelen hatósági eljárásnak. Ugyanis, mivel jelenleg a büntetéseknel csak a maximumot illetőleg szab a törvény fokozatot, különben pedig a bíró belátására bizza a bírság mértékének megállapítását, a szükséges szakértelem hiánya miatt az esetnek súlya és beszámíthatósága alig nyer méltánylást, vagyis a törvény intenciója e tekintetben egészen illuzórius. Közvetlen tapasztalásból állíthatom, hogy kevésbé a szakértelem, mint inkább a rosszul alkalmazott humanizmus folytán a ható-

ság éppúgy, t. i. a bírság minimumával, sújtja a dynamittal és méreggel dolgozó nótorius orvhalászt, mint a jegy nélkül mulató ártatlan vasárnapi horgászt. Hogy a törvénynek ilyen módon való kezelése minő hatással lehet, azt eléggé mutatja az a sokszor tapasztalható tény, hogy a büntetett fél mosolyogva fizet s menten megy a vizre, átkos mesterségének folytatása végett. Az ilyesminek okvetlenül elejét kell venni a törvény küszöbön álló revíziója alkalmával az által, hogy a *büntetések minimumát* is megszabják, épúgy, a mint az más specialis törvényeknél történt. Ezzel a hatóságnak a keze kötve lévén, kénytelen a büntetést az eset természetéhez szabni.

Ámde a cél érdekében a megtorlás sem eleendő; sokkal közvetlenebb és hatékonyabb eszköz ennél az *ellenőrzés*, minélfogva a megtorlásnál is nagyobb súly vetendő a *halászok és halárusok ellenőrzésére*. Tudniok és érezniök kell, hogy ténykedésük hatósági felügyelet alatt áll s hogy a netáni visszaélőket a megtorlás állandóan fenyegeti. Ma szinte állandó a halászati társulatok azon panasza, hogy nincsen, a ki a hálókat és eszközöket, a piaczon pedig a forgalomba hozott halakat azok törvényessége tekintetében vizsgálná. S ha kivételesen ezt meg is teszik, a leglehetőlenebb származási bizonyítványok előtt szemet hunynak! Így ez tovább nem maradhat, hanem minden lehető meg kell tenni arra nézve, hogy úgy az összes közbiztossági, mint a pénzügyi közegek, a mező- és erdőőrök, az állami folyamrendőrség, a piacok ellenőrzésére hivatott hatósági közegek a halászatra is szigorúan felügyeljenek s a tapasztalt visszaéléseket az illetékes hatóságnál följelentsék. A nagyobb halasvizek mentén levő csendőrőrsöket ladikkal kellene ellátni, hogy a vizen dolgozó s a partról megközelíthellen halászokat működésük helyén ellenőrizhessék.

Megszivleendő továbbá azoknak a tanácsa, a kik jutalmak szervezésével óhajtják az említett közegek buzgóságát fokozni s e végből azt javasolják, hogy a kirótt pénzbírság egy része erre törvényszerűleg legyen felhasználható. Igaz, ezáltal bizonyos mértékben a denuncziálásra nyitnak kapu, de másrésről az is bizonyos, hogy az önérdék a legjobb mozgatója minden cselekvésnek. Hogy pedig állami szempontból tekintve cselekednünk kell, az nyilvánvaló, egyebek között azért is, mert mint jeleztük, a halnépesség csakis állami áldozatok árán tartható fenn, következőképpen annak közös tulajdonszerű jellege a jövőben még inkább emelkedik.

A mesterséges halasítás sikere azt is megki-

vánja, hogy halainkat ne csak az orvhalászok, de az állatvilágban található nagyszámú ú. n. halellenséggel szemben is megvédelmezni igyekezzünk. Mint annyi sok másban, itt is követhetjük a művelt nyugat példáját, a mely ugyancsak tekintélyes lődíjak kitűzésével segíti a vidrák, a gémfélék, halászó sasok stb. pusztítását. Ha egy-egy vidrának napi táplálékszükségletét csak 2 kgr. halra, ennek értékét pedig 0.5 K. tesszük, legalább 18,000 K. érték volna a közre nézve megmenthető, ha csak 100 drb vidrát lehetne egy évben eme jutalmak révén megsemmisíteni. Ez az egyszerű számítás fényesen igazolja, hogy a vidrák darabja után fizetendő akár 10 K. jutalom véghetetlenül jövedelmező beruházást képez a köz szempontjából. Ugy véljük, a halászati társulatoknak e célra nyújtandó segedelem szintén hasznos gyümölcsöt érlelne halászatunkra nézve. Véleményünk szerint itt is az a fő, hogy a kitűzendő lövődíjak könnyen hozzáférhetőek, folyósításuk pedig biztosan ellenőrizhető legyen.

Legvégül különösen kiemelendőnek tartjuk a *szakértelem terjesztésének* nagy jelentőséget, halászatunk emelése érdekében.

Azok a kedvező tapasztalatok, melyek a gazdasági szakismereteknek népies előadások és rövid tanfolyamok keretében való terjesztése által újabban népünknel kétségtelenül mutatkoznak, szinte bizonyossá teszik, hogy a halászatra nézve is végtelen haszonnal járna az idevágó ismereteknek ilyen úton való terjesztése. Nagyon sajnálni való tény ugyanis, hogy haltenyésztés tekintetében sem folyóink, sem állóvizeink nem részesülnek a szükséges gondozásban, mert a halászat művelése nálunk még mindig kívül esik a mezőgazdaság keretein. Hal dolgában köztudomászerűleg behozatalra szorulunk s a mit itthon vizeink helyes és okszerű művelése által magunk állíthatnánk elő kiváló minőségben, azért drága pénzt fizetünk a külföldnek, noha ennek az árúja a szállítás közben előálló minőségbeli változások miatt messze mögötte áll a hazainak.

Minden valamirevaló gazda igyekszik földjét, réjtjét javítani és termőképessé tenni, egyedül a vizét hagyja parlagon, mert az általános fölfogásnak hódolva, feleslegesnek tartja a haltenyésztéssel is foglalkozni.

Bátran állítjuk, hogy hazánk óriási vízhálózatában nincs egyetlen patak, folyó vagy tó, — feltéve, hogy vize időszakosan el nem apad — a melyik halak felnevelésére alkalmatlan volna. Csupán az szükséges, hogy a víz természetének megfelelő halat telepítsünk oda és gondoskodjunk háborítlan szaporodásáról és fejlődéséről. A hol

pedig nincsenek természetes vizek, akárhányszor vajmi könnyű oly kisebb-nagyobb tavakat előállítani, a melyekben kiváló minőségű és sokszor bámulatos mennyiségű hal terem. E mellett figyelmen kívül nem hagyható, hogy a haltenyésztés által igényelt munka olyan időre esik, a mikor a mezőgazdaság szempontjából annak kivitele akadályokba nem ütközik.

Röviden szólva, ma még népünk nem tudja, hogy a halászat okszerű és tudományos alapokon nyugvó *termelés*, a melyik jól és biztosan jutalmazza a gazda fáradozását, tudását. Erre kell a gazdaközönség figyelmét felhívni, meggyőzni őt ezen termelési ág könnyű alkalmazhatóságáról s ekkor magától terjed az. E végből tarjuk szükségesnek egyes alkalmas központokon *népies előadások* tartását; azok részére pedig, a kik *bővebb* tájékozást avagy kiképzést kívánnak szerezni, helyesen kiválasztott tőgazdaságokban rövidebb-hosszabb *halászati tanfolyamok* rendezését.

Mondandóim végéhez érve, legyen szabad azt is felemlíteni, hogy a rendelkezésemre álló szűk térre való tekintettel csupán azokra kívántam kiterjeszkedni, a mit legsürgősebbnek tartok.

Sok egyéb is van, mit felhasználnunk kell, hogy halászatunkat arra a fokra emeljük, a melyre emelhető s a melyre jutnia kell, hogy egykori közigazdasági jelentőségét újból visszanyerje. Nagyon jól tudom, nem mondtam újat, mert ugyanebben az irányban halad földművelési ügyünk ezidőszerinti buzgó vezetőjének tevékenysége is. Nem is akartam többet, mint rámutatni arra, hogy a siker érdekében, az eddiginél hatékonyabb eszközök szükségesek. f × s.

A sügér és a süllő.

A sügér. (*Perca fluviatilis*.) Édesvizekben honos ragadozó halak között a legelterjedtebbek egyike a sügér. Mindazonáltal a tenyésztő nem szívesen látja vendégül tavaiban, mert lassú fejlődése folytán nemcsak gyengén értékesíti a fogyasztott táplálékot, hanem mert falánk s a nálánál értékesebb fajtáknak mindenha erős versenyt okoz, sőt azok ivadékát is pusztítja.

Noha a tiszta és fővenyes medrű vizeket szereti leginkább, nem hiányzik az iszapos fenékű tavakból sem, a hol azonban színét másítja, a mennyiben az ilyen vízből valónak a háta mindig sötétebb, a hasa pedig sárga, majdnem narancsszínű. Sőt a színén kívül, még a test formájában is mutatkozik némi változás, úgyannyira, hogy vannak halászok, a kik kétféle sügér létezését vitatják. Ámde közismert tény az, hogy sok halfajnál úgy a test alakja, mint színe tekintetében lényeges eltérések mutatkoznak részint a halak tartózkodása, részint táplálkozási viszonyaik szerint, minél fogva az ilyen változatokra fajták megkülönböztetését alapítani nem lehet.

Hogy a sügér minő kort és milyen súlyt érhet el, azt nehéz megállapítani s arra vonatkozólag nincsenek adataink. Maupáság, a mikor a természetes vizeket szinte folyton halászszaak, a 2 kg. meghaladó súlyú példányok ritkaság számba mennek.

Az időjárás szerint nálunk április és május hó folyamán ívik. Ikráik összefüggnek s rendszerint 1—2 m. hosszú füzereket alkotnak, a melyeket a partok közelében szilárd tárgyakhoz, így nádhoz, kőhöz, fához stb. függesztenek. Eme tulajdonság révén, könnyű a füzereket felismerni és megtalálni s azok eltávolításával zártvizekben a sügerek túlságos elszaporodását korlátozni.

A sügér gyorsan úszik, azonban mindig szökdécselve. Ugyanis úzás közben hirtelen meg-megáll s csak aztán iramodik ismét tovább. Ki nem elégíthető étvágya miatt örökösen lesben áll, leginkább vizinövények és fagyókerek között avagy alácsüngő partok alatt. Ha lesőhelyéhez apró halakból álló raj közelít, nyilsebességgel veti magát arra, hogy egyiket vagy másikat zsákmányul ejtse. Prédáját többnyire rohamban szerzi, néha azonban üldözi is a míg elfoghatja. Az apró halakat ugyancsak rettegésben tartja e rabló támadása s csendes időben vajmi gyakran észlelhetjük, mint igyekeznek egyesek a vízből való kiugrás által is menekülni. Támadásaiban sokszor még a köteles óvatosságról is megfeledkezik. Gyakran megesik nevezetesen, hogy a tüskés pikóra veti magát, a melyiknek erős és hajlíthatatlan tüskéje azonban halálosan képes a rablót megsebezni. Ám az apró halivadékon kívül nagyban üldözi az útjába kerülő egyéb apró állatokat is és bizony nagy a száma azon csigák-, giliszták-, rákok- és rovarálczáknak, a melyek a sügér falánságának esnek áldozatául. Főleg a rákok szenvednek sokat a sügér üldözésétől.

De a sügérnek is van ellensége. Az emberen kívül főleg a csukát vallhatja annak. Bár soha se mulasztja el azzal szemben fegyverét: sövényuszójának tüskéit alkalmazni, nem mindig sikerül ezzel támadóját elijeszteni. Ha ugyanis a csuka éhes, és ha előzőleg szerzett tapasztalatok megtanították, megvárja azt a pillanatot, a míg a sügért fejénél fogva kaphatja el, mert akkor veszedelem nélkül nyelheti le.

Azok a sebek, melyeket a sügér tüskéivel ejthet az emberre nézve is elég kellemetlenek. Az ilyen sebek könnyen feldagadnak és órákon át tartó fájdalmat okoznak, minél fogva az ilyen halat csakis kellő elővigyázattal szabad kézbe venni.

Kezdő horgászra nézve különösen kedves hal a sügér, mert alig akad egy másik, a melyik oly szívesen pedzi a horgot, mint a sügér. Vak igyekezetében minden csali jó neki. Különösen megkönnyíti pedig a fogását az a körülmény, hogy rendszeren seregekben verődve tartózkodik, minélfogva egy-egy helyről egész csomó sügért lehet némi elővigyázat mellett fogni. Igaz, hogy erre az időjárás is befolyással van, minélfogva a fogások eredménye ettől sohasem független.

A sügér húsa finom és ízletes, különösen, ha az tiszta és homokos fenekű vízből való, mit hasának fehér színéről lehet felismerni. Többnyire becsülik is s legfeljebb a megtisztításával járó nehézségek, valamint szálkás volta az, a mi miatt egyesek fogyasztásától tartózkodnak. Ámde a szálkák félkilós vagy azon felüli példányoknál könnyen eltávolíthatók, minélfogva minden háziasszonynak melegen ajánlhatjuk ezen éppen nem nehéz ügyesség elsajátítását.

Hogy valamely tóban megtűrjük-e a sügért vagy sem,

az teljesen a körülményektől függ. Ott, a hol a süllő jól tenyészik, igyekezzünk részint a sügért, részint ikráik rendszeres pusztítása által az állományt a lehetőségig csökkenteni, mert nemcsak versenytársa a sokkal drágább süllőnek a táplálékfogyasztásban, hanem ennek ivadékát is pusztítja. A hol azonban a süllő bármely oknál fogva nem tenyészthető sikerről, éppen nem kell ezt a kisebb ragadozót mellőznünk, a mennyiben alaposan közreműködik a csekély értékű fehérhal félek túlterjedésének megakadályozásában, miközben ezek olcsó és nem becsült húsát, értékesebb és keresettebb árúvá változtatja.

A süllő (*Lucioperca sandra*). A sügérnél jóval lomhább süllő előszeretettel tartózkodik a zavarosabb vizek fenekén, a hol nem csekély munka árán elégítik ki éhségét.

A szó szoros értelmében a zavarosban halászik ott. Az aránylag szűk garatja és kicsiny gyomra miatt nem képes nagyobb, különösen pedig szélesebb alakú halat legyűrni; vannak a kik állítják, hogy 0.25 kg. súlyosabb halat egyáltalán nem bír még a legnagyobb süllő sem lenyelni, annál inkább ritkítja azonban az apró halak sorait, annyira, hogy még a saját fajtabelieknek sem kegyelmez, a mikor éhségét akarja csillapítani.

Főleg a nem túlságosan mély, zavaros vízü és legáltalában részben homokos talajú tavakat és folyókat kedveli, ellenben a nagyon mély és tiszta vízü tavakban egyáltalán nem képes boldogulni, úgy látszik azért, mert nehezen hajló teste miatt nem bírja a zsákmány megszerzéséhez kívántató gyorsaságot kifejteni s így prédáját észrevétlenül elfogni.

Táplálékát zsenge korban a vízben élő apró állatok közül, későbbben a halakból szedi és pedig a fajtákra tekintet nélkül. Egyetlen feltétel, hogy őket a torkán át legyűrhesse, a mire tekintettel a hengerded testűek alkalmasabbak, mint a szélesebb alakú pontyfélék.

Ivásának ideje szintén függ az időjárástól s ehhez képest meglehetősen ingadozik is. Többnyire április végén kezdődik, azonban kedvezőtlen időjárás mellett május végéig is elhúzódhat. Ilyenkor sekély, körülbelül 1 m. mély vízü homokos helyekre húzódnak, a hol vagy gyökérzetre vagy magára a kavicsra rakják 100—300 ezer szemnyi apró ikráikat. Gyakran egyenesen fészket készítenek, azáltal, hogy farkukkal a fővenyet fedő iszapot letakarítják. Sőt az is sokszor megesik, hogy a véletlenül vízbe maradt halászszerszámokat is telerakják ikrákkal.

Korhadó iszappal borított fenekű vizekben csak a legkritikább esetekben ívik; de biztosan megteszi azt, ha homokpadok létesítésével mesterséges fiasító-helyeket készítenek számára.

Ilyen helyeket leginkább télen létesíthetünk, a mikor nemcsak a fuvarozás, de a padoknak a jégről történő készíthetése folytán, a kivétel is olcsóbban foganatosítható. A parányi, majdnem átlátszó ivadék elég gyorsan fejlődik és kedvező körülmények között az őszig legalább újjnyi hosszúságúvá lesz.

A pisztrángtól eltekintve, a mely tudvalevőleg igényesebb természetű miatt kevésbé van elterjedve, mint a süllő, valamennyi ragadozó hal között a süllő az, mely a táplálékot leginkább értékesíti. Gyors fejlődése és húsának nagy ára miatt valósággal elsőrendű használnak tekintendő. Éppen ezért tenyésztése mindenkinek a legmelegebben ajánlható, a ki megfelelő vizek felett rendelkezik. Még a pontyra alapított tógazdaságokban is elsőbbséget érdemel a csuka felett, feltéve hogy azokba

